

**Građanski odbor za ljudska prava
Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek**

PRAĆENJE SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

IZVJEŠTAJ ZA RUJAN I LISTOPAD 2011. GODINE

Monitoring tim:

Veselinka Kastratović
Mladen Stojanović
Vlatka Kuić
Jelena Đokić Jović
Maja Kovačević Bošković
Marko Sjekavica
Milena Čalić Jelić
Miren Špek

Asistentica na projektu:

Ljiljana Bračun

Za organizacije:

Mladen Stojanović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek
Vesna Teršelič, Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Zoran Pusić, Građanski odbor za ljudska prava

Zabrinjavajuće je što se u mjesecima koji prethode prosinačkim parlamentarnim izborima od strane vladajućih, i nekih oporbenih stranaka, koristi retorika i povlače potezi koji derogiraju mukotrпно stvaran napredak u procesuiranju svih ratnih zločina. Prednost se daje osobnim i stranačkim predizbornim probicima nauštrb izgradnji demokratičnih institucija.

U izvještaju za srpanj i kolovoz upozorili smo na istupe političara na najvišoj razini koji su uputili pozdrave (Jadranka Kosor) i dodijelili plakete (Ivan Jarnjak) nepravomoćno osuđenim generalima Gotovini i Markaču. Osim toga, mnogi visokopozicionirani političari proces protiv Gotovine i Markača tumače procesom kojim je Domovinski rat okarakteriziran zločinačkim poduhvatom i tu platformu koriste za postizanje političkih poena pred slabo obaviještenim biračkim tijelom.

Rujan i listopad isto je tako obilježilo nekoliko događaja, koji svaki za sebe, ali i u svojoj ukupnosti, narušavaju teško postignut napredak u procesuiranju ratnih zločina kao i suočavanje društva sa počinjenim zločinima i njihovim posljedicama. Navodimo ih u nastavku.

Donošenje Zakona o ništetnosti određenih pravnih akata pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije

Zakon o ništetnosti određenih pravnih akata pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije donesen je u hitnoj saborskoj proceduri, krajem listopada, neposredno pred raspuštanje Hrvatskog sabora.

Njime je propisano da su ništetni i bez pravnog učinka svi pravni akti bivše JNA, njezinih pravosudnih tijela i pravosudnih tijela bivše SFRJ te pravosudnih tijela Republike Srbije koji se odnose na Domovinski rat u Republici Hrvatskoj, a po kojima su osumnjičeni, optuženi i/ili osuđeni državljani Republike Hrvatske za kaznena djela ratnih zločina počinjena na području Republike Hrvatske. No istovremeno je propisano da se, iznimno, ništetnost ne odnosi na akte za koje pravosudna tijela Republike Hrvatske utvrde da udovoljavaju pravnim standardima iz kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske. Prema zakonu, pravosudna tijela Republike Hrvatske neće postupati po zamolnicama pravosudnih tijela Republike Srbije za pravnu pomoć u kaznenim predmetima ratnih zločina, ako je postupanje po takvim zamolnicama u suprotnosti s pravnim poretkom Republike Hrvatske i šteti njenoj suverenosti i sigurnosti. Prema zakonu, odluku o postupanju po takvim zamolnicama donosi ministar pravosuđa.

Javnosti je prezentirano da je povod donošenju ovoga Zakona nepravomoćna osuda hrvatskog branitelja Veljka Marića na Višem sudu u Beogradu te optužnica protiv Vladimira Šeksa i još 43 osobe, koju je Vojno tužilaštvo JNA podiglo 1992. godine.¹ Nakon navedenih događaja od strane vladajuće koalicije (izuzev predstavnika SDSS-a) vrlo oštro napadnuta je ikakva mogućnost da se u Republici Srbiji procesuiraju hrvatski državljani za zločine počinjene na području Republike Hrvatske.²

---

¹ Veljko Marić, uhićen i pritvoren u Republici Srbiji, 23. rujna 2011. na Višem sudu u Beogradu nepravomoćno je proglašen krivim da je kao pripadnik hrvatskih postrojbi u listopadu 1991. godine u okolini Grubišnog Polja lišio života jednog civila srpske nacionalnosti. Izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od 12 godina.

Nekolika dana potom u javnosti je objavljeno da je iz Republike Srbije poslana optužnica bivšeg Vojnog tužilaštva JNA protiv 44 pripadnika hrvatskih postrojbi, na kojoj su između ostalih optuženi i Vladimir Šeks, Branimir Glavaš, Ivan Vekić i Tomislav Merčep.

² U Republici Srbiji od 2003. godine na snazi je *Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine*. Njime je propisano da su državna tijela Republike Srbije nadležna za vođenje

No pokazalo se da su najodgovorniji političari iz Vlade i zagovarači ovog Zakona znali za navedenu optužnicu mjesecima prije nego što je ta informacija, na početku predizborne kampanje, puštena u javnost.

Unatoč ozbiljnim upozorenjima kako je predloženi Zakon štetan i kako bi mogao narušiti teško uspostavljenu regionalnu suradnju u progonu počinitelja zločina, navedeni Zakon je donesen. Protiv donošenja Zakona izjasnili su se Predsjednik RH Ivo Josipović, Glavni državni odvjetnik RH Mladen Bajić, a na štetnost zakona upozoravali su i Tužitelj za ratne zločine Republike Srbije Vladimir Vukčević te Europska komisija.

Navedenim Zakonom pravni akti pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije neće postati ništavni izvan granica RH. Njime se bespotrebno politizira odlučivanje o tome u kojim će predmetima RH postupati po zamolnicama pravosudnih organa Srbije te se dokida sve bolja suradnja tužiteljstava Republike Hrvatske i Republike Srbije. Njime se ugrožavaju građani RH koji su eventualno neutemeljeno optuženi od strane srpskih pravosudnih tijela, a pogoduje se pravim krivcima za zločine, koji danas žive u Srbiji ili Hrvatskoj, i kojima se donošenjem ovoga Zakona povećavaju izgledi da nikada za počinjene zločine ne odgovaraju.

Osim što je Zakon ocijenio štetnim, Predsjednik RH Ivo Josipović najavio je da će zatražiti ispitivanje njegove ustavnosti pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, s obzirom da se Zakonom ograničavaju temeljna prava građana, posebice pravo na obranu, te da se utvrđuje nova nadležnost ministra pravosuđa, za što je pri usvajanju Zakona bila potrebna natpolovična većina glasova svih zastupnika, kakvu pri usvajanju Zakon nije imao. Pored toga, naveo je da je upitna ovlast ministra da donosi odluke kojima se onemogućava pravosuđe da provodi radnje iz svoje nadležnosti te da je Zakon u suprotnosti s međunarodnim ugovorima kojima se uređuje međunarodna pravna pomoć Hrvatske i Srbije, a koji su po pravnoj snazi iznad zakona.

Uvjetni otpust za ratne zločine osuđenog Mirka Norca

Komisija za uvjetni otpust Ministarstva pravosuđa pozitivno je riješila zahtjev Mirka Norca za uvjetnim puštanje na slobodu, s obzirom da je izdržao dvije trećine zatvorske kazne.

Norac, osuđen na jedinstvenu kaznu od 15 godina zatvora, niti u vrijeme suđenja niti pred Komisijom za uvjetni otpust nije izrazio žaljenje zbog likvidacije srpskih civila u Gospiću, kao niti zbog odgovornosti za usmrćenje civila i ratnih zarobljenika u Medačkom džepu.

Uvjetno puštanje osobe odgovorne za ovako teške zločine potaknulo je pitanje korištenja ovoga instituta, kao i tijela nadležnog za odobravanje uvjetnog otpusta. S obzirom da se radi o kaznenim djelima sa širokim i dalekosežno štetnim posljedicama za cijelo društvo, za koje ne nastupa zastara kaznenog progona, planiramo organizirati javnu raspravu na temu uvjetnog otpusta osuđenika za ratne zločine i načina odlučivanja o istom.

Najava imenovanja Branimira Glavaša nositeljem izbornih lista HDSSB-a

Koristeći očiglednu nedorečenost i/ili propust u zakonu, da iako pravomoćno osuđena osoba ne može biti saborski zastupnik ona može biti nositelj izborne liste, Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB) najavio je imenovanje Branimira Glavaša, pravomoćno osuđenog ratnog zločinca, nositeljem svojih izbornih lista.

---

postupaka za kaznena djela ratnih zločina koja su izvršena na području bivše SFRJ, bez obzira na državljanstvo počinitelja ili žrtve.

Najava HDSSB-a da će pravomoćno osuđeni ratni zločinac biti „brend“ koji će privlačiti njihove birače izraz je temeljnog nepoštovanja pravosuđa Republike Hrvatske, jer se nije čelo zločin i pravomoćno utvrđenje suda o odgovornosti Branimira Glavaša. Čin „brendiranja“ ratnog zločinca i njegova zločina predstavlja potiranje vrijednosti pravne i demokratke države kakva Republika Hrvatska na pragu ulaska u EU nastoji biti.

Situacija vrlo jasno ukazuje na zabrinjavajuće stanje u našem društvu, koje sukreira i koristi HDSSB računajući na znatan dio biračkog tijela, koje pogrešno valorizira ulogu žrtve i zločinca.³

PREGLED POSTUPAKA KOJE SMO PRATILI

a) Praćene glavne rasprave na županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj

Promatrači monitoring tima Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Documente i Građanskog odbora za ljudska prava u rujnu i listopadu 2011. na županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj pratili su glavne rasprave u 12 kaznenih postupaka ratnih zločina.

Glavne rasprave održavane su na **županijskim sudovima u Osijeku** (postupak protiv opt. Enesa Viteškića za zločin u Paulin Dvoru); **Vukovaru** (postupak protiv opt. Miloša Stanimirovića i dr. za zločin u Tovarniku); **Sisku** (postupak protiv opt. Jablana Kejića za zločin u Zrinu); **Zagrebu** (postupak protiv opt. Emila Črnčeca i dr. za zločin u Mliništu; postupak protiv opt. Željka Gojaka za zločin u karlovačkom naselju Sajevec; postupak protiv optuženih Pere Đermanovića i dr. za zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice; postupak protiv opt. Luke Markešića i dr. za zločin u Bjelovaru), **Rijeci** (postupak protiv opt. Radoslava Čubrila za zločin u Lovincu; postupak protiv opt. Miće Cekinovića za zločin u Slunju i okolnim mjestima), **Zadru** (postupak protiv opt. Renata Petrova za zločin u Škabrnji) i **Karlovcu** (postupak protiv opt. Marka Bolića za zločin u Podvožiću i postupak protiv opt. Gorana Zjačića za zločin u Frkašiću II).

Od navedenih postupaka 8 ih je protiv pripadnika srpskih, a 4 protiv pripadnika hrvatskih postrojbi.

Od 12 navedenih postupaka, u kojima su tijekom rujna i/ili listopada održavana ročišta glavne rasprave, u četiri postupaka donesene su i prvostupanjske presude:

1. U postupku u kojemu je na Županijskom sudu u Sisku glavna rasprava započela 14. travnja 2011., dana 5. rujna 2011. objavljena je presuda kojom je **opt. Jablan Kejić (zločin u Zrinu) proglašen krivim** da je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od **7 godina**. Nakon objave presude pritvor protiv okrivljenog Kejića je produljen.

Okrivljenik je proglašen krivim da je 27. srpnja 1991. u Kuljanima kao pripadnik oružanih postrojbi SAO Krajine zarobio ranjenog pripadnika MUP-a RH Šefika Pezerovića, vezao mu ruke te ga u mjestu Kirišnici izudarao rukama i nogama po glavi i tijelu, pa sproveo

³ Branimir Glavaš ipak neće biti nositelj HDSSB-ovih lista. Naime, HDSSB je zatražio očitovanje Državnog izbornog povjerenstva, koje je bilo mišljenja da Zakon o izborima priječi mogućnost da Branimir Glavaš bude kandidat na listi, ali ne priječi mogućnost da bude nositelj lista. No nekoliko dana potom, 12. studenog, Ustavni sud Republike Hrvatske priopćio je da je ustavnopravno neprihvatljivo da Branimir Glavaš bude nositelj lista za parlamentarne izbore 4. prosinca 2011. Nakon toga HDSSB je odustao od postavljanja Glavaša nositeljem svojih lista.

dalje u mjesto Jovac, gdje su oštećenog okupljeni mještani i drugi pripadnici Teritorijalne obrane SAO Krajine zajedno sa okrivljenim udarali, a nakon pokušaja bijega, oštećenog Pezerovića vezali su žicom, utrpali u prtljažnik vozila, odvezli u Ćoriće, Šakanlije i Lotine, gdje je oštećeni bio dalje udaran te je od zadobivenih ozljeda i preminuo pa su njegovo tijelo ostavili na livadi u Zrinu.

Prethodno je razdvojen postupak protiv prisutnog optuženika Jablana Kejića od postupka prema ostalim (nedostupnim) okrivljenicima: Mirku Ćurčiji, Milenku Milkoviću i Momčilu Buincu.

2. Na Županijskom sudu u Karlovcu – Stalnoj službi u Gospiću 7. rujna 2011. započela je glavna rasprava u ponovljenom postupku protiv **opt. Gorana Zjačića (zločin u Frkašiću II)**. Dan potom objavljena je presuda kojom je opt. Zjačić **proglašen krivim** zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od **7 godina**. Optuženiku je nakon objave presude produžen pritvor, u kojemu se nalazi od 28. rujna 2008. godine.

Proglašen je krivim da je 1994. i 1995. kao pripadnik Vojne policije tzv. Vojske RSK, u zatvoru za ratne zarobljenike koji se nalazio u zgradi osnovne škole u Frkašiću, gdje su bili zatvoreni ratni zarobljenici pripadnici HV-a, HVO-a te Armije BiH, na dane kada je vršio stražarsku službu ratne zarobljenike mučio i prema njima nečovječno postupao i nanosio im velike patnje i ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja.

Prethodno je VSRH zbog formalnih razloga ukinuo presudu Županijskog suda u Gospiću kojom je opt. Zjačić 5. veljače 2010. proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina.

3. Na Županijskom sudu u Rijeci 18. listopada 2011. objavljena je presuda kojom je **opt. Radoslav Ćubrilo (zločin u Lovincu) u odsutnosti proglašen krivim** i kojom mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od **15 godina**.

Optuženik je proglašen krivim da je počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH, tako što je 5. kolovoza 1991. godine u Lovincu, kao zapovjednik „Velebitske jedinice“ tzv. SAO Krajine, koju je osnovao zajedno sa sumještanima iz sela Raduč, s pripadnicima te jedinice, izveo minobacački napad na Lovinac i okolna sela te dozvolio pripadnicima spomenute postrojbe da upadaju u kuće, pretresaju ih i pale. Pored toga naredio je da se zarobljeni Milan Sekulić veže i ubije, a da se kao taoci uzmu Stjepan Katalinić, Jure Sekulić, Marko Pavičić, Ivan Ivezić, Martin Šarić i Mile Račić, a potom je dozvolio nepoznatim pripadnicima svoje jedinice da navedene, izuzev Mile Račića, koji je s ultimatumom za predaju poslan u prostorije MUP-a Lovinac, pucanjem u leđa i glavu, ubiju.

Radi se o trećem (drugom ponovljenom) postupku, u kojemu ročišta glavne rasprave nisu održavana od 2007. godine do 18. travnja 2011.

Prvotno je postupak bio vođen protiv petorice optuženika, no 2009. godine Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci odustalo je od kaznenog progona četvorice optuženika (Milorada Ćubrila, Milorada Žegarca, Petra Hajdukovića i Gojka Mrkajla).

Županijski sud u Gospiću je prethodno, u dva navrata, donio osuđujuće presude protiv Ćubrila i još četvorice okrivljenika, koje je Vrhovni sud ukinuo zbog bitnih povreda

odredaba Zakona o kaznenom postupku i nedostatka dokaza. Nakon drugog ukidanja osuđujuće presude i vraćanja predmeta na ponovno raspravljanje, inicirano prijedlogom Glavnog državnog odvjetnika RH, Predsjednik VSRH je donio odluku o delegiranju predmeta sa Županijskog suda u Gospiću na Županijski sud u Rijeci.

4. Na Županijskom sudu u Zagrebu 24. listopada 2011. objavljena je presuda u predmetu **optuženih Emila Črnčeca, Tihomira Šavorića, Antuna Novačića, Roberta Precehtjela, Nenada Jurineca, Gorana Gaće i Roberta Beraka (zločin u Mliništu)**.

Petorica bivših pripadnika 7. gardijske brigade HV-a proglašeni su krivima te su nepravomoćno osuđeni zbog počinjenja ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika u rujnu 1995. na području Glamoča u BiH. Tihomir Šavorić i Nenad Jurinec osuđeni su na po šest godina, a Antun Novačić na pet godina zatvora zbog likvidacije šestorice zarobljenih pripadnika Vojske Republike Srpske. Robert Precehtjel i Robert Berak osuđeni su na po dvije godine zbog pomaganja u počinjenju kaznenog djela. Prvooptuženi Emil Črnčec i šestooptuženi Goran Gaća oslobođeni su optužbe.

U odnosu na nepravomoćno osuđene Šavorića, Jurinca i Novačića pritvor je produljen. U odnosu na Precehtjela i Beraka, kao i nepravomoćno oslobođene Črnčeca i Gaću, nakon objave presude pritvor je ukinut.

Glavna rasprava u ovome predmetu započela je 8. ožujka 2011. godine. Tijekom rujna i listopada održano je pet ročišta glavne rasprave.

Osim ponovljenog postupka protiv opt. Gorana Zjačića, u kojemu je glavna rasprava započela 7. rujna, a već dan potom objavljena i presuda, glavne su rasprave započele u još četiri postupka:

1. Na Županijskom sudu Karlovcu 5. rujna 2011. započela je glavna rasprava u postupku protiv **opt. Marka Bolića (zločin u Podvožiću)**, optuženog za počinjenje kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava protupravnim ubijanjem i ranjavanjem neprijatelja iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH. Toga dana saslušano je 7 svjedoka. Nastavak glavne rasprave bit će zakazan pisanim putem.

Optuženom Boliću stavlja se na teret da je 4. studenog 1991. kao pripadnik "Skradske čete", oružane postrojbe tzv. SAO Krajine, nakon što je Boro Ercegovac, zapovjednik postrojbi smještenih u vojarni Logorište naredio proboj iz vojarne, naišavši u mjestu Podvožić na pripadnike hrvatske vojske Marijana Jakšića i Darka Tuškana, koji su vidjevši neprijateljsku vojsku zaustavili osobno vozilo kojim su se kretali, izišli iz njega te na haubu vozila spustili jedan karabin i jednu ručnu bombu i podigli ruke u znak predaje, iako nije bio neposredno ugrožen njegov život i život drugih pripadnika njegove postrojbe, zajedno sa Radom Bolićem iz osobnog vatrenog oružja pucao u Marijana Jakšića i Darka Tuškana, koji su od zadobivenih ozljeda preminuli na mjestu događaja.

Optuženi Bolić nalazi se u pritvoru.

2. Na Županijskom sudu u Osijeku 19. rujna 2011. započeo je treći (drugi ponovljeni) postupak protiv **opt. Enesa Viteškića (zločin u Paulin Dvoru)**, za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Optužnicom ŽDO u Osijeku od 12. ožujka 2003., djelomično izmijenjenom na ročištu 5. travnja 2004., Nikola Ivanković i Enes Viteškić terete da su se, dana 11. prosinca 1991. godine, kao pripadnici Hrvatske vojske, zajedno sa više nepoznatih počinitelja, nakon što su čuli da je preminuo njihov ranjeni suborac, dogovorili da ođu u Paulin Dvor i iz odmazde ubiju tamošnje mještane srpske nacionalnosti, te su, došavši do kuće Andrije Bukvića, u Paulinom Dvoru, i uvjerivši se da su tamo civili koje su tražili, rafalnom paljbom iz automatskih pušaka i bacanjem aktiviranih ručnih bombi u prostorije u kojima su civili bili smješteni, usmrtili osamnaest civilnih osoba.

Nakon provedenog prvog prvostupanjskog postupka u travnju 2004. godine Nikola Ivanković proglašen je krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, a Enes Viteškić oslobođen je optužbe.

Potom je VSRH 10. svibnja 2005. godine preinačio prvostupanjsku presudu u odnosu na opt. Ivankovića i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, a u odnosu na opt. Viteškića ukinuo je prvostupanjsku presudu i predmet vratio na ponovno odlučivanje.

Nakon provedenog ponovljenog prvostupanjskog postupka opt. Viteškić 29. siječnja 2007. ponovno je oslobođen optužbe. No 2010. godine VSRH ukinuo je i tu presudu Županijskog suda u Osijeku i vratio predmet na ponovno suđenje pred potpuno izmijenjeno vijeće.

Glavna rasprava u trećem (drugom ponovljenom) postupku započela je 19. rujna 2011. Ročišta su održana i 20. i 21. rujna te 10. listopada. Nastavak glavne rasprave bit će zakazan pisanim putem.

Optuženi Viteškić brani se sa slobode. U pritvoru se nalazio tijekom prvog prvostupanjskog postupka - do donošenja prve oslobađajuće presude.

3. Na Županijskom sudu u Zadru 21. rujna 2011. započela je glavna rasprava u obnovljenom postupku protiv **okr. Renata Petrova (zločin u Škabrnji)**, 1995. godine u odsutnosti osuđenog na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Postupak je tada vođen protiv Gorana Opačića i još 25 okrivljenika, a Renato Petrov bio je četrnaestookrivljeni. Petrov je na temelju Interpolove tjeralice uhićen u Dusseldorfu početkom travnja 2011., a početkom srpnja 2011. iz Njemačke je izručen Republici Hrvatskoj. S obzirom da je pravomoćno osuđen u odsutnosti, u srpnju 2011. dopuštena je obnova kaznenog postupka.

Petrova se optužnicom od 22. kolovoza 1994. godine tereti da je zajedno sa više osoba počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. Kako se vodi razdvojen postupak u odnosu na Petrova, ŽDO u Zadru 20. rujna 2011. godine uredilo je optužnicu. Tereti ga se da je hicem iz pištolja usmrtio jednu stariju mušku osobu.

4. Na Županijskom sudu u Zagrebu 26. listopada 2011. započela je glavna rasprava u četvrtom (trećem ponovljenom) postupku protiv pripadnika hrvatskih postrojbi **Luke Markešića, Zdenka Radića, Zorana Marasa i Ivana Orlovića (zločin u Bjelovaru)**.

Optužnica je podignuta još 2001. godine, a potom je nekoliko puta mijenjana. Prvotnom optužnicom, i nakon prve izmjene, optuženike se teretilo da su kazneno djelo počinili s namjerom i prema prethodnom dogovoru, dakle kao supočinitelji. Izmjenom od 27. studenoga 2007. djelomično je izmijenjen činjenični, ali i zakonski opis optužnice, pa ih se tereti da su pomogli nepoznatim osobama u počinjenju kaznenog djela ratnog zločina

prema ratnim zarobljenicima i kaznenog djela ratnog zločina prema civilnom stanovništvu. U inkriminiranom događaju ubijeno je 6 osoba, a jedna je osoba preživjela.

U prethodno vođenim prvostupanjskim postupcima optuženici su dva puta oslobođeni optužbe - presudom Županijskog suda u Bjelovaru 20. siječnja 2001. godine i presudom Županijskog suda u Varaždinu od 28. veljače 2005., no VSRH je ukinuo navedene presude.

Presudom Županijskog suda u Varaždinu od 21. prosinca 2007. optuženici su proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: opt. Markešić u trajanju od 4 godine, a ostali optuženici (Radić, Maras i Orlović) u trajanju od po 3 godine, no VSRH na sjednici žalbenog vijeća održanoj 1. veljače 2011. ukinuo je i tu presudu.

Raprava je u lipnju bila zakazana na Županijskom sudu u Varaždinu, no nije održana. Predmet je delegiran Županijskom sudu u Zagrebu. Glavna rasprava započela je 26. listopada, a nastavak je planiran za 17. studenog 2011.

U ostalim postupcima nastavljene su glavne rasprave, koje su započele prije izvještajnog razdoblja:

1. Na Županijskom sudu u Vukovaru nastavljena je glavna rasprava, započeta 13. travnja 2010., u postupku koji se vodi protiv **opt. Miloša Stanimirovića i još trinaest okrivljenika (zločin u Tovarniku).**

Svim optuženicima sudi se u odsutnosti.

Optuženike se tereti da su nakon 20. rujna 1991. u mjestu Tovarnik civilno stanovništvo hrvatske i nesrpske nacionalnosti raseljavali, ubijali, fizički zlostavljali i prisvajali ili uništavali imovinu pa da su time počinili kaznena djela genocida iz 119. OKZ RH i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ RH uz primjenu čl. 43. OKZ RH.

Tijekom izvještajnog razdoblja održano je jedno ročište glavne rasprave (12. rujna). Nastavak rasprave planiran je za 4. studenog 2011.

2. Na Županijskom sudu u Zagrebu u tijeku je glavna rasprava, započeta 31. svibnja 2011., u ponovljenom postupku protiv **optuženih Pere Đermanovića, Dubravka Čavića i Ljubiše Čavića (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice).** Tijekom izvještajnog razdoblja održano je jedno ročište glavne rasprave (7. listopada). Nastavak je planiran za dan 3. studenog 2011.

Prethodno je u ovome predmetu VSRH 22. prosinca 2010. ukinuo prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Sisku kojom su 23. travnja 2010. optuženici proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: Pero Đermanović na 11 godina, Dubravko Čavić na 9 godina i Ljubiša Čavić na 2 godine. Presudu u odnosu na Ljubana Bradarića, koji je osuđen na godinu dana zatvora, VSRH je potvrdio. Nakon toga predmet je delegiran Županijskom sudu u Zagrebu.

Optužnicom ih se tereti da su u listopadu 1991. u Stublju, Graboštanima te Gornjem i Donjem Hrastovcu (selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice) kao pripadnici nelegalnih oružanih formacija tzv. SAO Krajine protuzakonito zatvorili, mučili i ubili civila

Vladimira Letića, da su palili kuće, čime su uništavali imovinu u velikim razmjerima, kao i da su zastrašivali civile kako bi ih prisilili da napuste svoja mjesta.

Opt. Pero Đermanović nalazi se u pritvoru, opt. Dubravko Čavić je nedostupan i sudi mu se u odsutnosti, a opt. Ljubiša Čavić nakon objave prvostupanjske presude brani se sa slobode.

3. Na Županijskom sudu u Zagrebu nastavljena je glavna rasprava, započeta u prosincu 2010., u postuku protiv **opt. Željka Gojaka (zločin u karlovačkom naselju Sajevac)**. Ročište je održano 19. listopada.

Optuženika, koji se od 22. listopada 2010. nalazi u pritvoru, tereti se da je 5. listopada 1991. u karlovačkom naselju Sajevac, kao djelatnik PU karlovačke, zajedno s više nepoznatih pripadnika Zbora narodne garde u kući obitelji Roknić lišio života Marka Roknića, Dragicu Ninković i maloljetnu Danijelu Roknić i time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

4. Na Županijskom sudu u Rijeci nastavljena je glavna rasprava, započeta 15. lipnja 2011., u trećem (drugom ponovljenom) postupku protiv **opt. Miće Cekinovića (zločin u Slunju i okolnim mjestima)**.

Ročišta su održana 3. i 4. listopada, kada je nastavljen dokazni postupak, izmijenjen činjenični opis optužnice, iznijeta obrana i završni govori stranaka. Iako je objava presude bila najavljena za 7. listopada, vijeće je odlučilo ponovno otvoriti glavnu raspravu, jer je smatralo da nisu u dovoljnoj mjeri utvrđene činjenice bitne za presuđivanje po izmijenjenoj optužnici.

Ročišta glavne rasprave zakazana su za dane 21. i 22. studenog 2011.

Prethodno je u ovome postupku VSRH dva puta ukidao osuđujuće presude Županijskog suda u Karlovcu, kojima je optuženik proglašavan krivim i osuđivan na kazne zatvora - u trajanju od jedne, odnosno četiri godine.

Nakon što je treći (drugi ponovljeni) postupak u ožujku 2011. započeo na Županijskom sudu u Karlovcu (Stalnoj službi u Gospiću), predmet je ipak delegiran Županijskom sudu u Rijeci.

Optuženika se tereti da je u studenom 1991. kao zapovjednik čete "TO Primišlje", koja je bila u sastavu postrojbi "SAO Krajine", na području grada Slunja i okolnih mjesta iako je dio dužan, propustio spriječiti i time podržavao da se civilno stanovništvo ubija, da mu se nanose ozljede tjelesnog integriteta, da se protuzakonito zatvaranje civila, pa su, sukladno tome, da se pljačka imovina, naredio protuzakonito zatvaranje civila, pa su, sukladno tome, pripadnici njegove postrojbe dvije osobe uhitili, izudarali i bez pravne osnove zatvorili, jednog civila ubili, zapalili dvije kuće i jedan sjenik, a najveći dio stanovništva hrvatske nacionalnosti protjerali iz njihovih domova, pa da je time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Optuženik se od 6. srpnja 2009. godine nalazi u pritvoru. Pritvor je produžen 17. listopada 2011.

b) Predmeti u kojima su glavne rasprave bile zakazane, ali nisu održane

U dva postupka u kojima su optuženici dostupni pravosudnim tijelima RH tijekom izvještajnog razdoblja bila su zakazivana ročišta glavne rasprave, no nisu održana:

1. U postupku koji se na Županijskom sudu u Osijeku vodi protiv **opt. Željka Čizmića (zločin u Dalju)** niti jedno ročište glavne rasprave nije održano tijekom izvještajnog razdoblja, pa će rasprava, zbog prekida dužeg od dva mjeseca, morati započeti iznova.

U ovome predmetu, u kojemu je glavna rasprava prvotno započela još 2006. godine, zbog dužih prekida više je puta započinjala iznova. Još uvijek nije donesena prvostupanjska presuda.

Novo ročište zakazano je za dan 15. studenog 2011.

Optuženika se tereti da je sudjelovao u osnivanju pararendarstvenih vlasti, postao zapovjednik tzv. Stanice milicije u Dalju, radio na ustrojavanju zatvora u podrumskim prostorijama Stanice milicije, s ciljem stvaranja uvjeta za uhićenje i zatvaranje civila nesrpske nacionalnosti; da je organizirao, naređivao i vodio nezakonita uhićenja i dovođenja velikog broja civila u zatvor, a kao zapovjednik dopuštao da se uhićenici drže u zatvoru u krajnje nehumanim uvjetima, da njegovi podređeni i osobe izvan Stanice milicije u Dalju, ako su to htjele, ulaze u zatvor i fizički i psihički muče zatvorenike.

Opt. Čizmić brani se sa slobode.

2. Iako je početak glavne rasprave bio najavljen za dan 10. listopada, zbog nedolaska optuženog na Županijskom sudu u Vukovaru nije započela glavna rasprava u predmetu **opt. Željka Vujića (zločin u Petrovcima)**. Branitelj optuženog Vujića naveo je da je posjetio optuženika koji nije u mogućnosti pristupiti na raspravu zbog teškog psihofizičkog stanja u kojemu se nalazi. Napomenuo je i da je optuženik bolovao od tuberkuloze o čemu je sudu dostavljena i medicinska dokumentacija.

Slijedeće ročište zakazano je za 3. studenog 2011.

Inače, ŽDO u Vukovaru podiglo je 4. rujna 2007. godine optužnicu protiv okrivljenih Nikole Radojčića, Miroslava Ivana, Vojislava Buzakovića, Milenka Đurđevića, Predraga Stojčevića, Dragana Žakule, Željka Vujića, Duška Samardžića i Željka Ćirkovića. Svi optuženici osim opt. Vujića nedostupni su pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Dana 9. lipnja 2011. godine razdvojen je kazneni postupak u odnosu na opt. Željka Vujića. Njega se tereti da je u razdoblju od listopada 1991. godine do kraja veljače 1992. godine u Petrovcima u prostorijama tzv. Milicije SAO Krajine i u Društvenom domu, kao pripadnik milicije, protupravno privodio, zatvarao, ispitivao, tukao, prijetio i na druge načine zlostavljao civilne osobe, pa da je time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ RH.

U više postupaka koji se vode protiv nedostupnih optuženika bile su zakazane glavne rasprave, no upravo zbog njihove nenazočnosti rasprave su i odgođene. U tim postupcima nije riješeno da se nedostupnim optuženicima sudi u odsutnosti:

1. Iako je za dan 27. rujna 2011. na Županijskom sudu u Rijeci bio zakazan početak glavne rasprave u predmetu **optuženih Branka Dmitrovića, Slobodana Borojevića, Milinka Janjetovića, Momčila Kovačevića, Steve Radunovića, Veljka Radunovića, Katice Pekić, Marina Krivošića i Stevana Dodoša (zločin u Baćinu)** za kazneno djelo

ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, ročište nije održano.

Naime, od svih okrivljenika ročištu je pristupio jedino osmookr. Marin Krivošić, koji se od ekstradicije iz Crne Gore prošle godine, nalazi u pritvoru. Ostalih 8 optuženika je nedostupno vlastima RH, a kako sud nije dobio nikakvu obavijest od organa BiH i Srbije jesu li optužnica i pozivi na glavnu raspravu istima i dostavljeni, spis nije mogao biti dostavljen izvanraspravnom vijeću radi donošenja odluke o suđenju u odsutnosti.

Predmet je prethodno sa Županijskog suda u Sisku delegiran Županijskom sudu u Rijeci.

Okrivljenima Dmitroviću, Borojeviću, Janjetoviću i Kovačeviću stavlja se na teret da su u cilju etničkog čišćenja tada okupiranog područja Hrvatske Dubice, Cerovljana i Bačina zajedno sa sada pok. Stevom Borojevićem zv. Gadafi od 18. do 21. listopada 1991. isplanirali i sastavili popis preostalog stanovništva u mjestima Cerovljani i Hrvatska Dubica i zapovijedili njihovo ubijanje, dok su okrivljenici S. Radunović, V. Radunović, Pekić, Krivošić i Dodoš temeljem navedene zapovijedi kao njima podređeni, i temeljem sastavljenog popisa u Vatrogasne domove u Cerovljanima i Hrvatskoj Dubici priveli i zatočili najmanje sedamdeset civilnih osoba hrvatske nacionalnosti. Od navedenog je broja zahvaljujući intervencijama rodbine i prijatelja pušteno na slobodu najmanje deset osoba, a nakon toga su preostali civili (najmanje 56) koji su bili zatočeni u Vatrogasnom domu u Hrvatskoj Dubici 21. listopada 1991. autobusom uz oružanu pratnju odvezeni u Bačin gdje su ih pripadnici policijskih postrojbi "Milicije SAO Krajine" pod rukovodstvom sada pok. zapovjednika Milicije Steve Borojevića zv. Gadafi na predjelu zv. "Skelište" ubili automatskim vatrenim oružjem.

2. Dana 20. rujna na Županijskom sudu u Dubrovniku bila je zakazana glavna rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Marka Grandova**, kojega se optužnicom ZDO u Dubrovniku od 29. siječnja 2008. tereti da je kao pripadnik JNA u okolici Dubrovnika u drugoj polovini listopada 1991. pljačkao imovinu stanovništva te protuzakonito i samovoljno uništavao u velikim razmjerima imovinu što nije bilo opravdano vojnim potrebama, pa da je na taj način počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

3. Dana 27. listopada na Županijskom sudu u Vukovaru bila je zakazana glavna rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Radivoja Ivkovića**. Optužnicom ŽDO u Vukovaru od 30. travnja 2003. tereti ga se da je kao pripadnik srpskih paravojskih formacija u veljači 1992. godine u jednom mjestu u okolici Vukovara silovao jednu žensku osobu i pljačkao imovinu, pa da je na taj način počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

4. Dana 28. listopada bila je zakazana rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Aleksandra Trifunovića**. Trifunović je za zločine u Tovarniku optužen 2001. godine, optužnicom kojom je obuhvaćeno 24 okrivljenika. Nakon uhićenja Trifunovića u ožujku 2006. postupak u odnosu na njega je razdvojen. Trifunović je bio u pritvoru i nazočan suđenju, no Županijski sud u Vukovaru je prihvatio uknjižbu kuće kao jamstvo optuženog da će dolaziti na suđenje te ga je pustio da se brani sa slobode. VSRH je ukinuo rješenje o jamstvu i puštanju iz pritvora, no optuženik je prethodno pobjegao iz RH. Za njim je raspisana međunarodna tjeratica.

5. Dana 28. listopada na Županijskom sudu u Vukovaru bila je zakazana glavna rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Jovana Radana**.

Optužnicom ŽDO iz Vukovara optuženika se tereti da je 19. studenog 1991. godine u Vukovaru, u krugu poduzeća „Vlepromet“, kamo je nakon okupacije grada od strane tzv. JNA i paravojskih postrojbi doveden veći broj zarobljenih civilnih osoba, kao pripadnik paravojskih postrojbi nožem prerezao vrat civila Dauta Ziberija i time ga na mjestu usmrtio, čime je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

6. Dana 28. listopada na Županijskom sudu u Vukovaru bila je zakazana glavna rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Savana Dakića**.

Optužnicom ŽDO u Vukovaru od 29. rujna 2006. optuženika se tereti da je 19. studenog 1991. u Vukovaru, po okupaciji grada od strane tzv. JNA i pridruženih joj paravojskih postrojbi i ustrojavanja zarobljeničkog centra u prostorijama poduzeća „Vlepromet“, u koji su dovođeni ratni zarobljenici i civili, kao pripadnik TO Vukovar, nakon što mu je zapovjednik logora Nenad Žigić naredio, izveo iz uredske prostorije Ivana Ravlića, odveo ga izvan hangara i u njega ispalio rafal iz automatske puške te ga usmrtio, pa da je na taj način počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

7. Dana 31. listopada na Županijskom sudu u Vukovaru bila je zakazana glavna rasprava u predmetu nedostupnog **opt. Petra Rašića**.

Optužnicom ŽDO u Vukovaru od 5. svibnja 2003., podignutoj protiv Petra Rašića, Milana Bulića i Mirka Vojnovića, opt. Rašića tereti se da je nakon okupacije grada Vukovara, kao pripadnik srpskih paravojskih postrojbi izdvajao na „Vleprometu“ zatočene i odvodio ih u „stolariju“, od kojih je veći broj nestao, da je tražio da se jedna osoba izdvoji i odvede u „stolariju“, gdje je maltretiran i tučen te da je na Ovčari zarobljenicima prijetio da ih sve treba pobiti, pa da je na taj način počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

c) Praćene sjednice na Vrhovnom sudu RH

Tijekom izvještajnog razdoblja na Vrhovnom sudu RH pratili smo dvije žalbene sjednice:

1. Dana 5. listopada održana je žalbena sjednica u predmetu **opt. Mihajla Hrastova (zločin na koranskom mostu)**. Odluka VSRH još nam nije poznata.

Javna sjednica održana je nakon što je Ustavni sud RH ukinuo osuđujuće presude Vrhovnog suda RH (drugostupanjsku i trećestupanjsku) kojima je Hrastov bio pravomoćno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina. Ustavni sud vratio je predmet Vrhovnome sudu na ponovno odlučivanje.

U ovome postupku, koji se vodi od 1992. godine, VSRH dva je puta ukidao oslobađajuće presude Županijskog suda u Karlovcu. Nakon što je karlovački županijski sud i treći puta donio oslobađajuću presudu, VSRH odlučio je sam provesti raspravu. Nakon provedene rasprave Hrastov je proglašen krivim i osuđen na 8 godina zatvora, no žalbeno vijeće izmijenilo je presudu u pogledu odluke o kazni te ga osudilo na 7 godina zatvora.

Hrastovu se stavlja na teret da je kao pripadnik MUP-a Republike Hrvatske 21. rujna 1991. hicima iz automatske puške ubio 13 rezervista JNA na Koranskom mostu u Karlovcu, i time počinio kazneno djelo protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja iz čl. 124. OKZRH.

2. Dana 12. listopada održana je žalbena sjednica u predmetu **opt. Petra Mamule (zločin u Baranji)**. Odluka VSRH još nam nije poznata.

U ovome predmetu nakon provedenog četvrtog (trećeg ponovljenog) postupka na Županijskom sudu u Osijeku opt. Mamula dana 23. ožujka 2011. proglašen je krivim te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci.

Proglašen je krivim da je 9. rujna 1991. godine, u Batini i Kneževim Vinogradima, kao sudionik oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavno-pravnog poretka Republike Hrvatske, sudjelovao u zastrašivanju te okrutnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju civilnih stanovnika Baranje nesrpske narodnosti, tako što je u tzv. Štabu TO u Batini, ispitujući nezakonito uhićenog katoličkog svećenika Antuna Kneževića, tukao ga rukama po glavi, pucao mu iz pištolja pored glave, prijetio mu smrću, oduzeo mu sat i pucao iz pištolja u taj sat, a potom naslonio pištolj pored njegovog lijevog uha i ispalio jedan metak, od čega je oštećeniku pukao bubnjić, udario ga nogom u genitalije pa da je, slijedom rečenog, počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Optuženik se brani sa slobode (u pritvoru se nalazio od 6. listopada 2000. do 7. svibnja 2003. godine).

U ovome predmetu VSRH je prethodno tri puta ukidao osuđujuće presude Županijskog suda u Osijeku i predmet vraćao na ponovno raspravljanje.

Izručenja i istrage

Hrvatskoj izručen Milorad Momić

Francuska je 2. rujna 2011. Hrvatskoj izručila Milorada Momića, optuženog za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Berku, selu u okolici Vukovara, 1991. godine. Uhićen je na temelju Interpolove tjeralice raspisane u veljači ove godine. Nakon predaje Hrvatskoj Momić je smješten u osječki zatvor. Postupak protiv njega je razvodvojen u odnosu na druge optuženike. Glavna rasprava zakazana je na Županijskom sudu u Vukovaru za dan 3. studenoga 2011. godine.

Istražni zahtjev protiv tri osobe zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu 2. rujna 2011. podnijelo je istražni zahtjev protiv trojice državljana Srbije zbog osnovane sumnje na počinjenje kaznenih djela ratnih zločina protiv civilnog stanovništva.

Osumnjičenike - čelnike civilnih i vojnih vlasti na petrinjskom području, tereti se za zločine koje su počinili pripadnici njima podređenih postrojbi – zastrašivanja i protjerivanja stanovništva hrvatske nacionalnosti, brojna ubijanja, paljenja kuća, pljačkanja imovine, artiljerijski napad na civilno stanovništvo.

Osumnjičenici su nedostupni pravosudnim tijelima RH. Protiv njih je predloženo određivanje pritvora zbog opasnosti od bijega, opasnosti od utjecaja na svjedoke te zbog težine djela.

Ostali postupci za zločine počinjene na području Republike Hrvatske

Vučurević pobjegao iz Srbije u BiH

Božidar Vučurević, ratni gradonačelnik Trebinja, u Hrvatskoj optužen za ratne zločine počinjene na dubrovačkom području, pobjegao je iz Srbije u BiH. U Srbiji, čije su vlasti odlučivale o Vučurevićevom izručenju Hrvatskoj, uhićen je u travnju i u pritvoru je zadržan do lipnja. U BiH, gdje je pobjegao jer navodno želi izbjeći izručenje Hrvatskoj, također ga se tereti za ratne zločine.

Momčilu Perišiću 27 godina zatvora

Momčila Perišića, bivšeg načelnika generalštaba Vojske Jugoslavije vijeće haškog suda 6. rujna 2011. proglasilo je krivim za zločine u Hrvatskoj i BiH i izreklo mu kaznu zatvora u trajanju od 27 godina. Perišić je proglašen krivim za zločine počinjene u Sarajevu, Srebrenici i Zagrebu (granatiranje Zagreba 2. i 3. svibnja 1995. godine, pri čemu je poginulo 7, a ranjeno 200 osoba).

U odnosu na zločine počinjene u Sarajevu i Srebrenici, general Perišić osuđen je na osnovi individualne kaznene odgovornosti, za pomaganje i podržavanje odnosnih zločina, dok je za zločine u Zagrebu osuđen po načelu zapovjedne odgovornosti, jer je kao nadređeni propustio kazniti sebi podređene naredbodavce i počinitelje napada na Zagreb, koji su bili pripadnici Vojske RSK.